

Sak:17/1884

08.05.2020

Høringsnotat - forskrifter mv. om egen pensjonskonto

Innhold

1	Innledning	4
1.1	Oversikt over innholdet i høringsnotatet	4
1.2	Gjennomføringsgruppen for egen pensjonskonto.....	5
1.3	Arbeidet med etablering av en informasjonshub	5
1.4	Hvem kan tilby egen pensjonskonto.....	6
2	Standardisert kompensasjon.....	7
2.1	Generelt	7
2.1.1	To modeller for standardkompensasjon	7
2.1.2	Departementets vurdering	9
3	Overføring av pensjonskapitalbevis	10
3.1	Generelt	10
3.2	Pensjonskapitalbevis med garanti.....	10
3.3	Pensjonskapitalbevis under utbetaling.....	11
3.4	Pensjonskapitalbevis med særaldersgrense	12
4	Utfyllende regler om informasjon.....	13
4.1	Generelt	13
4.2	Informasjon om samordning av utbetalingsperioder mv.....	13
4.3	Overskridelse av terskelverdier	13
4.4	Hjemmel for innhenting av kontaktinformasjon.....	14
5	Reservasjon/valg av selvvalgt leverandør som standardvalg	15
6	Forvaltning av aktiv og tidligere opptjening på én pensjonskonto.....	16
7	Spørsmål om kortere oppgjørsfrist for overføring til egen pensjonskonto	17
8	Mulighet til å fremskynde tremånedersfristen	17
9	Bevaring av historikk knyttet til tidligere opptjening.....	18
10	Arbeidstakere med flere arbeidsforhold.....	19
11	Ikrafttredelse av lov- og forskriftsbestemmelser	19
12	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	20
13	Utkast til lovendringer	21

14	Utkast til forskriftsendringer	21
----	--------------------------------------	----

1 INNLEDNING

1.1 Oversikt over innholdet i høringsnotatet

Lovreglene om egen pensjonskonto følger av lov 3. mai 2019 nr. 14 om endringer i innskuddspensjonsloven mv. (egen pensjonskonto), jf. Prop. 40 L (2018-2019) og Innst. 224 L (2018-2019). Reglene innebærer at arbeidstakere i bedrifter som har innskuddspensjonsordninger skal få samlet sine pensjonskapitalbevis fra tidligere arbeidsforhold og tidligere individuell sparing på én pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning eller hos en selvvalgt pensjonsleverandør. Pensjonsmidlene skal samles på én pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning med mindre arbeidstaker reserverer seg mot dette. Regler om informasjon skal bidra til at arbeidstaker kan ta et informert valg. Arbeidstaker kan velge å flytte både sin tidligere og nåværende opptjening til en annen pensjonsleverandør enn arbeidsgivers leverandør. Arbeidstaker kan også velge å beholde sine pensjonskapitalbevis, slik at disse fortsatt forvaltes adskilt fra nåværende pensjonsopptjening.

Lovreglene om egen pensjonskonto er ikke satt i kraft. Før reglene kan settes i kraft må det fastsettes utfyllende forskrifter og systemtekniske løsninger mv. må være på plass. I dette høringsnotatet foreslår departementet utfyllende forskrifter til lovreglene om egen pensjonskonto. Forskriftsbestemmelsene foreslås tatt inn i forskrift til innskuddspensjonsloven (forskrift 22. desember 2000 nr. 1413). Departementet legger opp til at forskriften fastsettes i august 2020. I høringsnotatet foreslår departementet også to endringer i lovreglene om egen pensjonskonto. Det foreslås at lov- og forskriftsreglene om egen pensjonskonto trer i kraft 1. januar 2021, men at reglene om digitalt førstevalg trer i kraft 1. september 2020, se omtale i kap. 11 nedenfor.

På noen områder er det i lovreglene om egen pensjonskonto forutsatt at nærmere regler skal gis i forskrift. Dette gjelder for det første regler om standardisert kompensasjon fra foretak til medlem for kostnader til forvaltning av den pensjonskapital medlemmet har opptjent i arbeidsforholdet. Dette behandles i kap. 2 nedenfor. Det er i loven også forutsatt at det skal gis nærmere regler om at medlemmets reservasjon mot overføring av pensjonsmidler eller valg av forvaltning hos en annen institusjon skal gjelde også for fremtidige arbeidsforhold. Dette behandles i kap. 5.

For noen pensjonskapitalbevis er det behov for særskilte bestemmelser om hvorvidt pensjonskapitalbeviset skal overføres til egen pensjonskonto eller ikke. Dette gjelder pensjonskapitalbevis med garanti, pensjonskapitalbevis som er under utbetaling og pensjonskapitalbevis med særaldersgrenser. Disse spørsmålene behandles i kap. 3. I kap. 4 foreslås nærmere regler om hvilken informasjon som skal gis fra institusjon eller foretak til arbeidstaker før pensjonsmidlene evt. overføres til egen pensjonskonto.

I kap. 6 foreslås at det fastsettes i forskrift at nåværende (aktiv) og tidligere opptjening skal forvaltes likt og at det ikke skal være adgang til å ha ulike priser for forvaltning av aktiv og tidligere opptjening.

Det følger av lovreglene om egen pensjonskonto at pensjonsmidlene skal overføres til egen pensjonskonto hos arbeidsgivers leverandør, dersom arbeidstaker ikke reserverer seg eller velger selvvalgt leverandør i løpet av en frist på tre måneder. I kap. 7 bes det om høringsinstansenes merknader til om overføring av pensjonsmidlene skal gjennomføres etter 10 virkedager etter at tremånedersfristen har gått ut, og ikke etter én måned, slik lovregelen er i dag. I kap. 8 foreslås at det innenfor tremånedersfristen skal være adgang til å gi aktivt samtykke til at pensjonsmidlene overføres til arbeidsgivers pensjonsordning. Ved slikt aktivt samtykke avbrytes tremånedersfristen, slik at pensjonsmidlene kan samles raskere.

I kap. 9 behandles spørsmålet om det bør stilles krav til bevaring av historikk knyttet til tidligere opptjening. I kap. 10 omtales en problemstilling knyttet til arbeidstakere som har flere arbeidsforhold.

1.2 Gjennomføringsgruppen for egen pensjonskonto

Innføring av reglene om egen pensjonskonto krever ulike forberedelser, som utarbeiding av forskrifter, bransjestandarder, retningslinjer, systemtekniske løsninger mv. Etter innspill fra flere hold opprettet departementet i juni 2019 en gjennomføringsgruppe for arbeidet med å forberede iverksetting av reglene om egen pensjonskonto. Pensjonsleverandørene, arbeidslivets parter og Forbrukerrådet er representert i gruppen. Formålet med gruppen er at de parter som berøres av reglene om egen pensjonskonto skal kunne bidra til å identifisere og drøfte ulike problemstillinger som må løses før reglene kan tre i kraft.

Utkastene til lov- og forskriftsendringer i høringsnotatet har vært drøftet i gjennomføringsgruppen. På enkelte punkter har det vært ulike synspunkter blant de grupper som er representert i gjennomføringsgruppen. Departementet presiserer derfor at forslagene som fremmes er departementets forslag, og at representantene i gjennomføringsgruppen ikke nødvendigvis stiller seg bak hvert enkelt av forslagene.

1.3 Arbeidet med etablering av en informasjonshub

Innføring av egen pensjonskonto forutsetter en betydelig utveksling av informasjon mellom pensjonsleverandørene som skal tilby egen pensjonskonto. Dette krever tilpasninger i leverandørenes systemer. Pensjonsleverandørene har derfor gått sammen om å etablere en felles infrastruktur for utveksling av slik informasjon. Det legges opp til at informasjonshuben skal ha informasjon om hvilke pensjonsleverandører som er tilknyttet huben, alle pensjonskapitalbevis og egne pensjonskontoer, alle reservasjoner av pensjonskapitalbevis og hvilke medlemmer som har selvvalgt leverandør. Det legges videre opp til at flytting av pensjonskapitalbevis til egen pensjonskonto skal foregå via huben. Det samme gjelder for overføring av pensjonskapital fra arbeidsgivers leverandør til selvvalgt leverandør.

Finans Norge leder arbeidet med etablering av informasjonshuben. Leverandører som ikke er medlemmer i Finans Norge deltar i arbeidet gjennom en referansegruppe. Huben skal være åpen og nøytral for alle typer av leverandører som ønsker å være med.

Informasjonshuben er en privat, avtalebasert innretning. Departementet har ingen rolle ift. hvordan huben innrettes, men legger til grunn at den etableres slik at den ikke er i strid med relevante krav i lov og forskrift.

1.4 Hvem kan tilby egen pensjonskonto

Den enkelte pensjonstilbyder kan bare tilby pensjonsprodukter innenfor rammen av de konsesjoner tilbyderen har. Livsforsikringsforetak som skal tilby et pensjonsprodukt, må derfor knytte et forsikringselement til avtalen, enten i form av en risikoforsikring eller en rentegaranti. Tilsvarende gjelder for pensjonskasser.

I innskuddspensjonsloven er det krav om at avtalen skal inneholde en forsikring som gir rett til innskuddsfritak ved uførhet. Dette er en risikoforsikring som bedriften må tegne for sine arbeidstakere. Dersom arbeidstakeren blir ufør, skal pensjonsleverandøren betale innskudd i samsvar med uføregraden frem til arbeidstaker er 67 år. Kravet til forsikringselement i form av en risikoforsikring i innskuddspensjonsloven, innebærer at forsikringsforetak og pensjonskasser kan tilby innskuddspensjon. Det betyr også at andre leverandører enn forsikringsforetak og pensjonskasser ikke kan tilby kollektiv innskuddspensjon uten en avtale med et forsikringsforetak om å levere denne forsikringen.

Den kollektive innskuddspensjonsordningen inneholder dermed et forsikringselement som består i innskuddsfritaket for uførhet. Det vil da ikke være krav om ytterligere forsikringselement i ordningen, slik at at pensjonskapitalen på de enkelte arbeidstakernes pensjonskontoer vil kunne forvaltes i rene spareavtaler uten forsikringselement.

Med egen pensjonskonto åpnes det for at den enkelte arbeidstaker kan flytte forvaltningen av sin pensjonskapital ut av den kollektive ordningen og til en selvvalgt leverandør. Arbeidstakeren er fremdeles medlem i den kollektive innskuddspensjonsordningen, og arbeidsgiver betaler innskuddet til pensjonskontoen og innskuddsfritaksforsikring for arbeidstakeren. Departementet legger til grunn at pensjonskontoen vil kunne forvaltes på samme måte som om den fortsatt hadde vært i arbeidsgivers ordning, dvs som en spareavtale uten krav til forsikringselement. Dette betyr at pensjonsleverandører som ikke er forsikringsforetak eller pensjonskasser vil kunne være selvvalgt leverandør. Det betyr videre at også forsikringsforetak vil kunne forvalte pensjonskontoene som selvvalgt leverandør, på samme måte som de ville forvaltet disse kontoene i den kollektive ordningen, dvs. som spareavtaler uten eget forsikringselement.

2 STANDARDISERT KOMPENSASJON

2.1 Generelt

I de tilfeller hvor pensjonskapitalen samles på egen pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning, skal arbeidsgiver betale for forvaltning av midlene arbeidstaker tjener opp i arbeidsforholdet, mens arbeidstaker skal betale for forvaltning av den del av midlene som knytter seg til tidligere opptjening. Arbeidsgiver skal betale administrasjonskostnader knyttet til ordningen.

I de tilfeller hvor arbeidstaker velger selvvalgt leverandør til å forvalte pensjonsmidlene knyttet til egen pensjonskonto, følger det av vedtaket til innskuddspensjonslovens § 3-7 tredje ledd at arbeidstaker selv må betale for forvaltning og administrasjon av pensjonsmidlene. Det følger videre av bestemmelsen at departementet kan gi nærmere regler i forskrift om standardisert kompensasjon fra arbeidsgiver til arbeidstaker for kostnader til forvaltning av den pensjonskapital arbeidstakeren har opptjent i arbeidsforholdet.

Pris for forvaltningskostnader beregnes vanligvis som en prosentandel av pensjonskapitalen. Grunnen til at det er behov for særskilte regler om betaling for forvaltningskostnader når arbeidstaker velger selvvalgt leverandør, er at arbeidsgivers pensjonsleverandør ikke har opplysninger om størrelsen på arbeidstakerens pensjonskapital hos den selvvalgte leverandøren. Det er i Prop. 40 L (2018-2019) kap. 4.4 uttalt at «en mer sjablonmessig kostnadsdekning ikke vil kunne gi nøyaktig likt resultat som om arbeidstaker var i arbeidsgivers kollektive ordning, men så lenge selvvalgt leverandør er en frivillig ordning som det er opp til arbeidstaker å benytte seg av, vil det etter departementets syn heller ikke være nødvendig å stille krav om full likebehandling av kostnadene».

Både det forhold at arbeidstaker selv må betale eventuelle administrasjonskostnader hos selvvalgt leverandør, og at forvaltningskostnader for aktiv opptjening skal dekkes gjennom en standardisert kompensasjon, innebærer at det ikke nødvendigvis vil bli full kostnadsmessig likebehandling mellom arbeidstakere i arbeidsgivers pensjonsordning og arbeidstakere som velger selvvalgt leverandør. Disse reglene er resultat av en avveining mellom hensynet til likebehandling mellom de arbeidstakere som velger arbeidsgivers leverandør og de som velger selvvalgt leverandør, som igjen vil kunne bidra til konkurranse om forvaltningen av pensjonsmidlene, og hensynet til å få et enkelt og praktikabelt regelverk.

2.1.1 To modeller for standardkompensasjon

I gjennomføringsgruppen har følgende to modeller for utforming av standardisert kompensasjon blitt diskutert:

1. Modell med utgangspunkt i saldo

Departementet har fått opplyst at informasjon om størrelsen på en arbeidstakers aktive opptjening hos en pensjonsleverandør vil være tilgjengelig i Norsk Pensjon og i

informasjonshuben. Dette vil også gjelde arbeidstakers aktive opptjening hos en selvvalgt leverandør. En modell for beregning av kompensasjon fra arbeidsgiver når arbeidstaker velger selvvalgt leverandør, kan derfor ta utgangspunkt i at arbeidsgivers pensjonsleverandør innhenter informasjon om saldo for arbeidstakers aktive opptjening fra en slik informasjonshub. Når en har tilgang til saldo for den aktive opptjeningen hos selvvalgt leverandør, vil kompensasjonen kunne beregnes som en prosentandel av saldo, på samme måte som pris for forvaltningskostnadene beregnes i den kollektive ordningen.

I lovreglene slik de nå er vedtatt er det ikke lagt opp til at den selvvalgte leverandøren skal utlevere informasjon om saldo for aktiv opptjening. Denne modellen forutsetter slik utveksling av informasjon, og vil derfor kreve enten at det innhentes samtykke til at informasjonen utleveres eller at det vedtas en lovhjemmel for å utveksle slik informasjon. Departementet foreslår en slik lovhjemmel i innskuddspensjonsloven § 3-7 nytt fjerde ledd. Det foreslås at pensjonsleverandøren som forvalter arbeidsgivers pensjonsordning skal innhente informasjon fra den selvvalgte leverandøren om størrelsen på den pensjonskapital arbeidstakeren har opptjent i arbeidsforholdet, og at den selvvalgte leverandøren skal ha plikt til å utlevere denne informasjonen.

Standardkompensasjonen kan etter dette beregnes som:

kostnadssats for standard forvaltning i arbeidsgivers ordning x saldo på arbeidstakers pensjonskapital knyttet til aktiv opptjening.

Departementet foreslår at kostnadssatsen som benyttes skal være satsen for standard forvaltning i arbeidsgivers pensjonsordning, dvs. den forvaltning som velges for arbeidstaker dersom han eller hun ikke selv velger investeringsprofil.

Det vises til forskriftsutkastet § 2-3 (alternativ 1) og lovutkastet § 3-7 nytt fjerde ledd.

2. Modell med utgangspunkt i innskudd

En modell for standardkompensasjon som kun bygger på informasjon arbeidsgivers pensjonsleverandør har, vil ikke kunne gi et like «riktig» resultat som modell 1, men vil være enklere å administrere. Ettersom pensjonskapitalen er summen av årlige innskudd og tilført avkastning, kan en mulig modell for standardkompensasjon være å bruke kostnadssatsen i arbeidsgivers ordning ganget med årets innskudd og deretter ganget med antall år arbeidstakeren har vært ansatt i stillingen. Innskuddet vil ventelig øke noe fra år til år, i takt med lønnsutviklingen, slik at en kompenserer noe for at en ikke har med avkastning av innskuddene i beregningen. Denne løsningen baserer beregningen av standardkompensasjonen på opplysninger som arbeidsgivers leverandør har, uten at en trenger å innhente opplysninger fra den selvvalgte leverandøren.

Standardkompensasjonen kan etter denne modellen beregnes som:

kostnadssats for standard forvaltning i arbeidsgivers ordning x årets innskudd x antall år arbeidstaker har vært i stillingen.

Departementet foreslår, på samme måte som i modell 1, å benytte satsen for standard forvaltning i arbeidsgivers pensjonsordning, dvs. den forvaltning som velges for arbeidstaker dersom han eller hun ikke selv velger investeringsprofil.

Det vises til forskriftsutkastet § 2-3 (alternativ 2).

2.1.2 Departementets vurdering

Etter departementets vurdering er både modell 1 og 2 egnet for beregning av standardkompensasjon. Modell 1 har likevel den fordel at kompensasjonen beregnes som en prosentandel av saldo, på samme måte som om arbeidstakeren hadde vært med i den kollektive ordningen. I modell 2 må en i større grad tilnærme seg hva saldo på arbeidstakers pensjonskapital vil være. Det er en fordel at modellen gir mest mulig likt resultat som om arbeidstaker hadde vært i den kollektive ordningen, slik at ikke modellen for standardkompensasjon i seg selv påvirker arbeidstakers valg mellom selvvalgt leverandør eller arbeidsgivers leverandør. Modell 1 fremstår også som enklere å kommunisere til medlemmene og arbeidsgivere. Departementet har derfor modell 1 som foretrukket løsning.

Et spørsmål som har vært drøftet i gjennomføringsgruppen er om betaling kan gjøres direkte til selvvalgt leverandør. En avtale om kollektiv innskuddspensjon inngås mellom arbeidsgiver og en pensjonsleverandør. Pensjonsleverandøren beregner hvilke innskudd og risikopremier arbeidsgiver skal betale og sender faktura til arbeidsgiver. Dersom arbeidstaker velger selvvalgt leverandør, skal arbeidsgiver betale innskudd for arbeidstakeren og en standardisert kompensasjon for forvaltning til den selvvalgte leverandøren. Et spørsmål blir da om slik betaling skal skje via arbeidsgivers leverandør, som videreformidler betaling til den selvvalgte leverandøren, eller om innskudd og standardkompensasjon skal betales direkte fra arbeidsgiver til selvvalgt leverandør.

Departementet viser til at det som skal reguleres i forskrift er hvordan standardkompensasjon skal beregnes når arbeidstaker velger selvvalgt leverandør. Modellene for standardkompensasjon forutsetter ikke at betaling skal foregå på en bestemt måte, og etter departementets vurdering er det ikke naturlig å regulere dette i forskrift.

Et annet spørsmål er om forskriften skal åpne for begge modellene for standardkompensasjon, slik at den enkelte arbeidsgiver skal kunne velge hvilken modell arbeidsgiveren vil benytte. Et argument som har blitt fremført for dette i gjennomføringsgruppen er at hensynet til konkurransen blant leverandørene tilsier valgfrihet mellom de to modellene. Departementet viser til at modell 1 gir et mest nøytralt resultat i valget mellom arbeidsgivers leverandør eller selvvalgt leverandør. Etter departementets vurdering er dette en fordel for arbeidstakerne som

bør komme alle arbeidstakere til gode. Både for arbeidstakere, arbeidsgivere og leverandører vil det også være forenklende å kun ha én modell å forholde seg til. Departementet mener derfor at det ikke bør åpnes for to modeller for standardkompensasjon i forskriften.

3 OVERFØRING AV PENSJONSKAPITALBEVIS

3.1 Generelt

Etter vedtaket til innskuddspensjonsloven § 3-6 sjette ledd kan departementet gi nærmere regler i forskrift om overføring av pensjonsmidler til arbeidsgivers pensjonsordning. Etter § 3-7 fjerde ledd kan departementet gi nærmere regler i forskrift om overføring av pensjonsmidler til selvvalgt leverandør.

3.2 Pensjonskapitalbevis med garanti

En problemstilling som ble tatt opp av Finans Norge i høringen av lovreglene om egen pensjonskonto, er at pensjonskapitalbevis med garanti, f.eks. avkastningsgaranti i utbetalingsperioden, ikke bør overføres ved passivt samtykke. Grunnen til det er at slik overføring vil medføre tap av garantien. Det er ikke anledning til å velge ulik forvaltning på hhv. tidligere opptjent kapital og aktiv opptjening. Pensjonskapital som overføres til arbeidsgivers ordning og samles på egen pensjonskonto, må inngå i den investeringsporteføljen arbeidsgiver har valgt. Innenfor det handlingsrommet arbeidsgiver har valgt kan arbeidstaker deretter selv velge investeringsprofil. I praksis vil det ikke være mulig å opprette egen pensjonskonto hos en arbeidsgiver som har en pensjonsordning hvor det er knyttet avkastningsgaranti til pensjonskapitalen.

Finans Norge har i sin høringsuttalelse vist til at pensjonskapitalbevis med garanti kan identifiseres i Norsk Pensjon. Det vises også til at kun kontrakter med vesentlig garanti, som rentegaranti, bør være unntatt fra automatisk overføring. Ubetydelige garantier bør ikke være til hinder for automatisk overføring.

Ifølge tall fra Finans Norge er det i dag totalt ca 1,8 millioner pensjonskapitalbevis. I forpliktelse utgjør dette ca 107 mrd. kroner. Pr i dag har ca 9,6 prosent av pensjonskapitalbevisene en eller annen form for garanti eller innskuddssikring. For ca 1,8 prosent av pensjonskapitalbevisene er det gitt en årlig rentegaranti på minst 0 prosent. Denne siste gruppen utgjør ca 34 000 pensjonskapitalbevis og ca 1,2 mrd. kroner målt i forpliktelse. I Prop. 40 L (2018-2019) sluttet departementet seg til Finans Norges merknad om at pensjonskapitalbevis som har en reell garanti ikke bør overføres ved passivt samtykke, se kap. 6.4. Departementet viste til at nærmere bestemmelser om dette evt. bør fastsettes i forskrift.

Departementet foreslår at det stilles krav både til at garantien må være årlig og at den må ha et visst nivå. Departementet foreslår at pensjonskapitalbevis som har en årlig rentegaranti på minst 0 prosent (nullgaranti) ikke skal overføres til egen pensjonskonto uten aktivt samtykke fra arbeidstaker. En garanti som har vært benyttet i praksis er at innbetalte midler på

pensjonskapitalbeviset ikke skal ha tapt seg i verdi på pensjoneringstidspunktet. Slike pensjonskapitalbevis vil etter forslaget kunne overføres til egen pensjonskonto ved passivt samtykke. Garantien antas her å ha lavere verdi for arbeidstakeren enn verdien av å få samlet disse pensjonskapitalbevisene.

Etter departementets vurdering bør arbeidstaker som har pensjonskapitalbevis med garanti, få informasjon om dette. Plikten til informasjon bør gjelde uansett hvilket nivå garantien har. For pensjonskapitalbevis som har minst en årlig nullgaranti bør arbeidstaker få informasjon om at pensjonskapitalbeviset ikke kan inngå i egen pensjonskonto på grunn av denne garantien, og at arbeidstaker må velge mellom å beholde denne garantien eller å få pensjonskapitalbeviset overført til egen pensjonskonto. Arbeidstaker bør deretter få et valg om han/hun vil si fra seg garantien. Pensjonsleverandørenes ansvar for å gi råd og veiledning til sine kunder vil også gjelde på vanlig måte.

For pensjonskapitalbevis med garanti som ikke oppfyller kravet til årlig nullgaranti (f.eks en garanti om at midlene ikke skal ha tapt seg i verdi på pensjoneringstidspunktet som følge av negativ avkastning samlet over hele opptjeningsperioden), bør det opplyses om at pensjonskapitalbeviset vil bli overført dersom ikke arbeidstaker reserverer seg mot dette. Det må videre opplyses om at virkningen av slik overføring vil være at garantien bortfaller. Til forskjell fra fripoliser, som er ferdig betalte kontrakter med en rentegaranti, vil arbeidstakeren som har et pensjonskapitalbevis med rentegaranti selv måtte betale løpende for rentegarantien. Arbeidstakers vurdering om å si fra seg garantien eller ikke blir dermed et spørsmål om han/hun fortsatt ønsker å betale for garantien eller ikke.

Dersom arbeidstaker velger å si fra seg rentegarantien, vil midlene inngå i egen pensjonskonto og overføres til arbeidsgivers pensjonsordning eller bli med over til selvvalgt leverandør dersom arbeidstaker velger det.

Det vises til forskriftsutkastet § 2-1 første og annet ledd.

3.3 Pensjonskapitalbevis under utbetaling

Hvorvidt pensjonskapitalbevis under utbetaling skal overføres til egen pensjonskonto, er ikke omtalt i loven, og heller ikke i lovforarbeidene. Spørsmålet vil være aktuelt for arbeidstakere som har et ansettelsesforhold i en bedrift med innskuddspensjon og samtidig har startet uttak av pensjon.

Det følger av innskuddspensjonsloven § 7-2 annet ledd at arbeidstaker skal motta pensjonskapitalbevis for den delen av pensjonskapitalen som skal tas ut. Denne regelen synes å være til hinder for at pensjonskapitalbevis under utbetaling slås sammen med pensjonskapitalbevis som ikke er kommet til utbetaling. Et annet forhold som tilsier at pensjonskapitalbevis hhv. under og før utbetaling må holdes adskilt, er at en sammenslåing vil medføre endring i uttaksgraden. Det er begrensninger i adgangen til å endre uttaksgraden, og det vil også kunne medføre ulemper for arbeidstakeren.

Overføring av pensjonskapitalbevis under utbetaling vil videre medføre at kapitalen knyttet til dette pensjonskapitalbeviset må re-investeres med det investeringsvalget som gjelder for den aktive opptjeningen. Dette vil kunne gi en høyere risiko på kapitalen under utbetaling enn ønskelig for arbeidstaker.

Departementet vurderer det slik at overføring av pensjonskapitalbevis under utbetaling til egen pensjonskonto reiser flere problemer, og antakelig ikke vil kunne gjennomføres innenfor gjeldende lovregler. Departementet foreslår derfor at det fastsettes i forskrift at pensjonskapitalbevis under utbetaling ikke skal overføres til egen pensjonskonto.

Det vises til forskriftsutkastet § 2-1 femte ledd.

3.4 Pensjonskapitalbevis med særaldersgrense

For visse yrkesgrupper kan alderspensjon fra innskuddspensjonsordning tas ut fra lavere alder enn 62 år (hhv. 55 og 60 år). Regler om slike særaldersgrenser er gitt i § 4-1 i forskrift til innskuddspensjonsloven. Ved samling av pensjonsmidlene på egen pensjonskonto må eventuelle ulike utbetalingsperioder i pensjonskapitalbevisene og den aktive ordningen samordnes slik at utbetalingsperioden i den aktive ordningen skal gjelde for de samlede pensjonsmidlene. Det blir derfor et spørsmål hvordan pensjonskapitalbevis eller aktive ordninger med særaldersgrenser skal inngå sammen med pensjonsmidler med ordinær aldersgrense i egen pensjonskonto.

Dersom arbeidstakeren er i et arbeidsforhold med ordinær aldersgrense, vil overføring av et pensjonskapitalbevis med særaldersgrense innebære at arbeidstaker mister adgangen til å ta ut pensjon ved særaldersgrensen. Etter departementets vurdering bør slike pensjonskapitalbevis ikke kunne overføres ved passivt samtykke. På samme måte som for pensjonskapitalbevis med garanti, antar departementet at arbeidstaker bør kunne overføre pensjonskapitalbevis med særaldersgrense ved aktivt samtykke. Arbeidstakerne må da få informasjon om at de har pensjonskapitalbevis med særaldersgrense og at de vil miste retten til å ta ut alderspensjonen iht. særaldersgrensen dersom pensjonskapitalbevisene overføres til egen pensjonskonto.

Dersom arbeidstakeren er i et arbeidsforhold med særaldersgrense, blir det spørsmål om pensjonskapitalbevis med ordinær aldersgrense kan overføres til egen pensjonskonto i denne innskuddspensjonsordningen. Slik overføring vil innebære at arbeidstaker vil få en lavere utbetalingsalder også for tidligere opptjent pensjonskapital. Departementet antar at dette ikke bør tillates. Særaldersgrenser for utbetaling av alderspensjon er begrunnet i særlige forhold hos bestemte yrkesgrupper, og bør ikke gis tilsvarende anvendelse på øvrige arbeidsforhold arbeidstakeren har.

Det vises til forskriftsutkastet § 2-1 tredje og fjerde ledd.

4 UTFYLLENDE REGLER OM INFORMASJON

4.1 Generelt

Innskuddspensjonsloven § 2-7 tredje ledd gir forholdsvis detaljerte regler om hvilken informasjon som skal gis fra arbeidsgiver til arbeidstaker før overføring av pensjonskapitalbevis til arbeidsgivers pensjonsordning basert på passivt samtykke. Pensjonsleverandøren plikter å gi arbeidsgiver tilstrekkelig grunnlagsmaterieell slik at arbeidsgiver er i stand til å oppfylle sin informasjonsplikt overfor arbeidstakerne (§ 1-1 i forskrift til innskuddspensjonsloven).

I lovens § 2-7 sjette ledd er departementet gitt hjemmel til å fastsette nærmere regler i forskrift om hvilken informasjon som skal gis fra institusjon eller foretak i tilknytning til ordningen.

4.2 Informasjon om samordning av utbetalingsperioder mv.

Innskuddspensjonsloven § 2-7 tredje ledd bokstav c) stiller krav til informasjon om virkningene av overføringen av tidligere opptjent pensjonskapital til arbeidstakers pensjonskonto hos arbeidsgivers leverandør. Det følger av bestemmelsen at det «herunder» skal gis informasjon om hvilke kostnader og hvilke mulige investeringsvalg arbeidstaker vil få ved overføring av tidligere opptjent pensjonskapital til arbeidsgivers ordning. I Prop. 40 L (2018-2019) kap. 11, under merknaden til bestemmelsen, viser departementet til at «(O)verføringen vil også kunne ha andre konsekvenser som det må opplyses om, bl.a. at eventuell ulik utbetalingsperiode i pensjonskapitalbevisene og den aktive ordningen må samordnes, og at en ved sammenslåing kan miste muligheten til å ta ut pensjon raskere fra små pensjonskapitalbevis». Merknaden må ses i sammenheng med at Aktuarforeningen i sin høringsuttalelse har vist til at bl.a. disse forholdene kan bli endret ved sammenslåing av pensjonskapitalbevis. Det vises til omtale av høringsuttalelsen i proposisjonen kap. 6.3.

Departementet foreslår å fastsette i forskrift at det skal opplyses om at eventuell ulik utbetalingsperiode i pensjonskapitalbevisene og den aktive ordningen må samordnes, slik at utbetalingsperioden som gjelder for den aktive ordningen skal gjelde for den samlede pensjonskapitalen. For pensjonskapitalbevis med særaldersgrenser vises til omtale i kap. 3.4 over. Departementet foreslår videre at det skal opplyses om at en ved sammenslåing kan miste muligheten til å ta ut pensjon raskere fra små pensjonskapitalbevis.

Det vises til forskriftsutkastet § 1-2 annet ledd.

4.3 Overskridelse av terskelverdier

Finans Norge har i høringen av lovreglene om egen pensjonskonto spilt inn at sammenslåing av pensjonskapitalbevis kan synliggjøre at enkelte terskelverdier i loven blir overskredet. Også Aktuarforeningen nevner dette. Dette gjelder innskuddspensjonsloven § 7-2 femte ledd som fastsetter at samlet uførepensjon og alderspensjon ikke kan overstige en pensjonsgrad på

100 prosent. Videre gjelder det innskuddspensjonsloven § 7-7 om at hvert barn får en årlig barnepensjon på inntil 1 G ved forsikredes død. Høringsuttalelsene er ikke omtalt i proposisjonen.

Finans Norge uttaler bl.a.:

«Det er trolig lovgivers intensjon at disse grensene skal gjelde for samlet pensjon, uavhengig av hvorvidt om den enkeltes midler er fordelt på flere pensjonskapitalbevis. Disse terskelverdiene er imidlertid vanskelig å følge opp når bevisene forvaltes av ulike leverandører. Vi ber om en avklaring av om det påhviler leverandøren et rådgivningsansvar om økonomiske konsekvenser i de tilfeller sammenslåing av pensjonskapitalbevis påvirker disse terskelverdiene.»

Departementet viser til at Finans Norge ber om avklaring av leverandørens rådgivningsansvar. Bl.a. på bakgrunn av innspill i høringsrunden ble ansvaret for informasjon til arbeidstaker plassert hos arbeidsgiver og ikke pensjonsleverandøren. Lovreglene om pensjonsleverandørens rådgivningsplikt (§ 2-7 annet ledd siste setning og § 3-7 annet ledd) kan uansett ikke ses å omfatte terskelverdiene som nevnt her. Spørsmålet blir da om informasjon om disse terskelverdiene skal omfattes av arbeidsgivers informasjonsplikt, jf. at det skal informeres om virkningene av overføringen av pensjonskapital til arbeidsgivers pensjonsordning.

Departementet antar at det ikke bør være plikt til å opplyse om dette. Departementet er enig med Finans Norge i at lovgivers intensjon trolig er at grensene skal gjelde for samlet pensjon, uavhengig av om den enkeltes midler er fordelt på flere pensjonskapitalbevis. Sammenslåingen av pensjonskapitalbevis utløser derfor i seg selv ingen endringer mht om terskelverdiene er overskredet eller ikke. Departementet vil på denne bakgrunn ikke foreslå opplysningsplikt på dette punktet.

4.4 Hjemmel for innhenting av kontaktinformasjon

Det arbeides med å finne løsninger for hvordan informasjonsplikten overfor arbeidstakerne praktisk skal oppfylles. For å sikre god informasjonsflyt og for å sikre at de ansatte får nødvendig informasjon for å treffe valg om eventuell reservasjon har departementet fått opplyst at det kan være nødvendig for arbeidsgivers pensjonsleverandør å ha kontaktinformasjon til alle de ansatte. En måte å ivareta dette på kan være gjennom en forskriftshjemmel for pensjonsleverandøren til å innhente kontaktdata til arbeidstaker fra arbeidsgiver. Departementet antar at en slik hjemmel til å innhente kontaktinformasjon vil være forholdsmessig overfor arbeidstaker, da formålet vil være at arbeidstaker skal få nødvendig informasjon på en sikker og enkel måte. Departementet foreslår derfor at det innføres slik hjemmel dersom det i det videre arbeidet med informasjonsløsningene viser seg å være behov for det.

5 RESERVASJON/VALG AV SELVVALGT LEVERANDØR SOM STANDARDVALG

Etter innskuddspensjonsloven § 3-6 første ledd skal pensjonsmidlene samles på arbeidstakers pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning dersom medlemmet ikke reserverer seg mot dette eller velger selvvalgt leverandør. Det følger av første ledd siste setning at departementet i forskrift kan gi nærmere regler om at medlemmets reservasjon mot overføring av pensjonsmidler eller valg av forvaltning hos en annen institusjon skal gjelde også for fremtidige arbeidsforhold. Bestemmelsen er omtalt i Prop. 40 L (2018-2019) kap. 6.4.

Departementet legger til grunn at det må foretas en registrering av det forhold at en arbeidstaker reserverer seg mot samling av pensjonskapitalbevis eller velger selvvalgt leverandør. Når denne arbeidstakeren starter i et nytt arbeidsforhold hvor arbeidsgiver har innskuddspensjonsordning, bør arbeidstaker få opp informasjon om at det er registrert at arbeidstaker tidligere har reservert seg mot samling av pensjonsmidlene eller valgt selvvalgt leverandør, og at dette (tidligere) valget legges til grunn dersom ikke arbeidstaker gir beskjed om noe annet. Valget om å reservere seg mot sammenslåing eller velge selvvalgt leverandør vil dermed bli standardvalget for arbeidstaker, og vil gjelde frem til arbeidstaker aktivt velger en annen løsning.

Når valget om å reservere seg mot samling av midlene eller valg av selvvalgt leverandør skal være standardvalget for arbeidstaker, er det behov for noen tilpasninger i reglene om informasjon til arbeidstaker når vedkommende starter i et nytt arbeidsforhold. Departementet viser til at reglene i lovens § 2-7 tredje ledd bokstav a – f om informasjon til arbeidstaker gjelder den situasjon hvor arbeidstakers pensjonsmidler som utgangspunkt skal overføres til arbeidsgivers pensjonsordning. Bestemmelsene passer derfor ikke helt der utgangspunktet er at pensjonsmidlene ikke skal overføres til arbeidsgivers pensjonsordning.

Departementet legger til grunn at arbeidstakerne som har reservert seg mot samling av midlene eller valgt selvvalgt leverandør uansett bør få informasjon om de ulike muligheter de har til å forvalte pensjonsmidlene, slik at de settes i stand til å ta informerte valg mellom å fortsatt reservere seg mot samling av midlene, evt. forvalte midlene hos selvvalgt leverandør og å samle midlene i arbeidsgivers pensjonsordning. Departementet foreslår å fastsette i forskrift at arbeidstaker skal få informasjon som nevnt i innskuddspensjonsloven § 2-7 tredje ledd bokstav c – f. Det foreslås å presisere at det etter bokstav c skal opplyses om hvilke kostnader og mulige investeringsvalg medlemmet ville fått ved en eventuell overføring av tidligere opptjent pensjonskapital til foretakets pensjonsordning.

Det vises til forskriftsutkastet § 2-2.

Finans Norge har opplyst at det utvikles en reservasjonsløsning i Norsk Pensjon hvor den enkelte må logge seg inn i portalen for å reservere seg, og hvor den ansatte skal få nøytral informasjon før valget om å reservere seg tas. Leverandører benytter i dag fullmakter i ulike sammenhenger, og i forbindelse med utviklingen av informasjonshuben har det oppstått

spørsmål om leverandører av pensjonskapitalbevis skal kunne innhente fullmakt fra kundene til å reservere pensjonskapitalbevis mot overføring til egen pensjonskonto.

Departementet viser til at det etter lovreglene om egen pensjonskonto er sentralt at arbeidstaker skal få informasjon om sine valgmuligheter og mulighet til å sammenligne kostnader ved forvaltning hos hhv. leverandørene av pensjonskapitalbevis og arbeidsgivers leverandør, før arbeidstakeren tar valget om evt. å reservere seg. Et spørsmål ved vurderingen av om leverandørene vil kunne innhente fullmakt fra arbeidstakere som nevnt over, vil etter departementets vurdering være om dette kan gjennomføres i tråd med disse informasjonsreglene. Etter departementets syn fremstår det også som uklart hvilken fordel det vil ha for arbeidstakerne å avgi slik fullmakt til leverandører. Departementet vil derfor vurdere om det bør presiseres i forskrift at reservasjoner, valg av leverandør mv. skal foretas av arbeidstaker selv på en nøytral plattform. Departementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

6 FORVALTNING AV AKTIV OG TIDLIGERE OPPTJENING PÅ ÉN PENSJONSKONTO

I Prop. 40 L (2018-2019) har departementet lagt til grunn at nåværende opptjening og tidligere opptjening skal ha samme investeringsvalg/-profil når de samles på én pensjonskonto. Det vises til kap. 3.4, der det står:

«Av hensyn til enkelhet i ordningen mener departementet at det ikke bør være adgang for arbeidstaker til å velge et annet investeringsalternativ for sin tidligere opptjente pensjonskapital enn det som er valgt for den nåværende opptjeningen. Dersom arbeidstaker ønsker ulike investeringsprofiler for tidligere og nåværende opptjening må han i så fall forvalte midlene i separate avtaler.»

Departementet antar at dette bør komme til uttrykk i en forskriftsbestemmelse.

Når egen pensjonskonto forvaltes hos arbeidsgivers leverandør, skal forvaltningskostnadene deles slik at arbeidsgiver betaler forvaltningskostnader knyttet til aktiv opptjening, mens arbeidstaker betaler forvaltningskostnadene knyttet til tidligere opptjening. Ved forvaltning hos selvvalgt leverandør skal arbeidstaker betale forvaltningskostnader både for aktiv opptjening og tidligere opptjente midler, men slik at arbeidsgiver skal dekke en standardkompensasjon for forvaltningen av aktiv opptjening. Gitt at nåværende og tidligere opptjening skal forvaltes likt, vil det etter departementets vurdering ikke være adgang for pensjonsleverandøren til å ha ulike priser for forvaltning av hhv. nåværende og tidligere opptjening. Etter departementets syn bør også dette presiseres i en forskriftsbestemmelse.

Det vises til forskriftsutkastet § 2-4.

7 SPØRSMÅL OM KORTERE OPPGJØRSFRIST FOR OVERFØRING TIL EGEN PENSJONSKONTO

Det følger av innskuddspensjonsloven § 3-6 første ledd tredje punktum at overføringen av pensjonsmidler til egen pensjonskonto skal gjennomføres «innen fristen for flytting av pensjonskapitalbevis og individuelle avtaler i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 6». Dette innebærer at kravet om oppsigelsesfrist på én måned i forsikringsvirksomhetsloven §§ 6-13 og 6-14 gjelder. Det er ikke omtalt nærmere om de øvrige rettsvirkningene av oppsigelsesfristen også er ment å gjelde, dvs. risikoovergang, oppgjørsfrist, verdiberegningstidspunkt samt skjæringstidspunkt for særskilt avkastningsberegning og morarenter. Etter departementets vurdering er det behov for å ha klare regler for oppgjørsfrist, verdiberegningstidspunkt og skjæringstidspunkt for særskilt avkastningsberegning og morarenter ved overføring av midler knyttet til egen pensjonskonto. Departementet foreslår derfor at det fastsettes i forskrift at reglene i forsikringsvirksomhetsloven § 6-5 tredje ledd, § 6-6 første ledd første punktum, § 6-7 fjerde ledd, § 6-9 og § 6-10 siste ledd gjelder tilsvarende ved overføring av midler knyttet til egen pensjonskonto.

Når reglene om oppgjørsfrist, verdiberegningstidspunkt mv. i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 6 skal gjelde tilsvarende ved overføring til egen pensjonskonto, innebærer det at pensjonsmidlene skal overføres til egen pensjonskonto ved utløpet av fristen på én måned. I drøftingene i gjennomføringsgruppen har det blitt påpekt at fristen på én måned er lang, og at overføring til egen pensjonskonto bør kunne gjennomføres raskere enn dette. Departementet er i utgangspunktet enig i dette. Det vises til at overføring av aksjesparekonto fra én tilbyder til en annen som hovedregel skal gjennomføres innen 10 virkedager, jf. § 10-21-5 i forskrift 19. november 1999 nr. 1158 til skatteloven. Departementet ber derfor om høringsinstansenes syn på om lovens krav til oppgjørsfrist på én måned bør endres til f.eks. 10 virkedager. Departementet foreslår at en eventuell ny og kortere frist ikke tas inn i selve loven, men fastsettes i forskrift, slik at eventuelle behov for å gjøre endringer i fristen kan følges opp raskt.

Finans Norge har opplyst at en eventuell endring av oppgjørsfristen til 10 virkedager ikke kan gjelde ved selve innføringen av egen pensjonskonto. Det vil da være store volum av pensjonskapitalbevis som skal flyttes i løpet av en kort tidsperiode. Departementet er enig i dette, og viser til at dette kan hensyntas gjennom en overgangsregel, se kap. 13 del II.

Det vises til utkast til innskuddspensjonsloven § 3-6 første ledd nytt fjerde punktum og til forskriftsutkastet § 2-5.

8 MULIGHET TIL Å FREMSKYNDE TREMÅNEDERSFRISTEN

Det følger av innskuddspensjonsloven § 3-6 første ledd at dersom medlemmet ikke har reservert seg innen tre måneder etter at han/hun har fått informasjon om at pensjonsmidlene vil bli samlet på egen pensjonskonto, skal overføringen gjennomføres innen en frist på én

måned (flyttefristen). Likt med at medlemmet reserverer seg vil være at medlemmet velger selvvalgt leverandør. Tremånedersfristen gjelder de tilfeller der arbeidstaker ikke gjør noe aktivt valg. Etter tre måneder skal arbeidstaker anses å ha gitt et passivt samtykke til samling av pensjonsmidlene.

I gjennomføringsgruppen har det vært tatt opp om overføring kan gjennomføres før tremånedersfristen har gått ut, dersom den ansatte aktivt har valgt dette. I praksis vil det da være tale om overføring av pensjonskapitalbevis til egen pensjonskonto etter aktivt samtykke.

Departementet viser til at slik § 3-6 er utformet skal arbeidstaker ikke behøve å gjøre noe for at pensjonsmidlene skal samles hos arbeidsgiver. Lovbestemmelsen er etter departementets vurdering ikke til hinder for at arbeidstaker gis adgang til aktivt å velge sammenslåing. Formålet med å gi et slikt samtykke vil i så fall være at arbeidstaker ønsker en raskere gjennomføring av samlingen av pensjonsmidlene hos arbeidsgiver. Det må være en forutsetning at et slikt samtykke bare kan gis med virkning for samlingen av pensjonsmidler hos nåværende arbeidsgiver, og ikke med virkning for fremtidige arbeidsforhold.

En adgang til å fremskynde tremånedersfristen ved aktivt samtykke, vil bety en ytterligere valgmulighet for arbeidstaker. Et argument mot å åpne for dette, er at jo flere valgmuligheter arbeidstaker stilles overfor, jo vanskeligere kan det oppleves å orientere seg, og risikoen for misforståelser og feil øker. En slik adgang vil derfor stille krav til tydelig informasjon. På den annen side vil det for de arbeidstakere som har bestemt seg for å slå sammen pensjonsmidlene hos arbeidsgiver, fremstå som unødvendig og lite fleksibelt å måtte vente i tre måneder med å få gjennomført dette. Etter departementets syn bør det derfor være adgang til å fremskynde tremånedersfristen ved aktivt samtykke.

Departementet foreslår at en adgang til å fremskynde tremånedersfristen tas inn i innskuddspensjonsloven § 3-6 første ledd, jf. at denne lovbestemmelsen foreslås endret i kap. 7 ovenfor. Tematisk hører forslagene om adgang til å fremskynde tremånedersfristen og om endring av fristen for oppgjør sammen, og det er etter departementets vurdering naturlig å regulere disse i samme bestemmelse. Det vises til utkast til innskuddspensjonsloven § 3-6 første ledd nytt femte punktum.

9 BEVARING AV HISTORIKK KNYTTET TIL TIDLIGERE OPPTJENING

Når pensjonskapitalbevis fra tidligere arbeidsforhold overføres til forvaltning på én pensjonskonto vil det ikke lenger være mulig å skille ut hvilke midler som stammer fra de ulike arbeidsforhold arbeidstakeren har hatt. I gjennomføringsgruppen har det vært spilt inn at det er viktig å ta vare på dokumentasjon for hvilken pensjonskapital arbeidstaker har opptjent i sine ulike arbeidsforhold. Dette kan f.eks. være viktig for den ansattes forståelse av hvordan pensjonen er bygget opp gjennom ulike arbeidsforhold, samt dersom det i ettertid oppstår spørsmål om arbeidstaker har fått innbetalt riktig innskudd fra en tidligere arbeidsgiver.

Departementet er enig i at det ut fra muligheten til senere å kunne kontrollere hvilke innskudd som er betalt fra den enkelte arbeidsgiver, vil være en fordel å ha historikk knyttet til dette. Departementet viser til at det vil måtte kartlegges nærmere hvordan en kan løse dette uten at de administrative kostnadene blir for høye. F.eks. vil en løsning der en kun tar vare på innbetalingshistorikk og ikke informasjon om hvilken pensjonskapital som er opptjent i det enkelte arbeidsforhold, sannsynligvis være enklere og billigere å administrere. Departementet vil følge opp arbeidet med å kartlegge ulike løsninger for å bevare slik historikk slik at dette er på plass ved innføring av egen pensjonskonto.

10 ARBEIDSTAKERE MED FLERE ARBEIDSFORHOLD

For arbeidstakere med flere arbeidsforhold er det et spørsmål om det bør være mulig å ha en eller flere leverandører av egen pensjonskonto. Dersom den ansatte ikke velger selvvalgt leverandør vil egen pensjonskonto opprettes hos den enkelte arbeidsgivers pensjonsleverandør. Med flere arbeidsgivere vil den ansatte da kunne ha flere pensjonsleverandører. Nye pensjonskapitalbevis skal etter innskuddspensjonsloven § 3-6 femte ledd overføres til den leverandør hvor saldoen er størst. Den ansatte kan etter lovens § 3-7 velge en selvvalgt leverandør for en eller flere av disse kontoene, enten en av leverandørene hvor den ansatte allerede har en av sine pensjonskontoer eller en ny leverandør.

Departementet er gjort kjent med at det i arbeidet med informasjonshuben er lagt til grunn at ansatte med flere arbeidsforhold skal ha mulighet til å velge én selvvalgt leverandør for egen pensjonskonto i et eller flere arbeidsforhold og samtidig kunne velge bedriftens pensjonsleverandør i andre arbeidsforhold. Det legges mao. opp til at det i informasjonshuben ikke åpnes for å kunne ha mer enn én selvvalgt leverandør, men at det ikke gjelder tilsvarende begrensninger i å ha pensjonskontoer hos de leverandører som er valgt av bedriftene den enkelte er ansatt i. Det er opplyst at denne begrensningen først og fremst har til formål å begrense kompleksiteten i den informasjonsutveksling som skal skje mellom pensjonsleverandørene. Det er videre lagt til grunn at ansatte som har flere arbeidsforhold sjelden vil ha behov for å ha mer enn én selvvalgt leverandør.

Etter departementets syn er det ingen bestemmelser i lov eller forskrift som er til hinder for den løsningen det legges opp til i informasjonshuben. Departementet mener løsningen fremstår som hensiktsmessig, og antar at det ikke er behov for å regulere dette i forskrift. Vi ber om høringsinstansenes syn på dette.

11 IKRAFTTREDELSE AV LOV- OG FORSKRIFTSBESTEMMELSER

Målet er at lov- og forskriftsreglene om egen pensjonskonto settes i kraft 1. januar 2021. Departementet legger opp til at forskriften fastsettes i løpet av august 2020, slik at berørte parter får klarhet i hvilke regler som skal gjelde og får tid til å innrette seg i tråd med dette.

Med egen pensjonskonto er det innført lovregler om digitalt førstevalg i innskuddspensjonsloven. Dette innebærer at informasjon til arbeidstaker skal gis elektronisk, med mindre arbeidstaker reserverer seg mot dette. Departementet viser til at det kan være hensiktsmessig å gi arbeidstakerne generell informasjon om de nye reglene om egen pensjonskonto i løpet av andre halvår 2020. For å kunne informere arbeidstakere elektronisk før lovreglene om egen pensjonskonto trer i kraft, vil hjemmelen for å benytte elektronisk kommunikasjon måtte tre i kraft før de øvrige lovreglene.

Departementet foreslår derfor at reglene om digitalt førstevalg trer i kraft før den planlagte ikrafttreddelsen av egen pensjonskonto 1. januar 2021. Dette vil forenkle kommunikasjonen med arbeidstakere og bedrifter.

Kompetansen til å sette lovbestemmelsene om egen pensjonskonto i kraft, ligger hos Kongen. Ikrafttredelse av loven eller enkeltbestemmelser i loven må derfor besluttes ved kongelig resolusjon, og kan ikke fastsettes i forskrift fra departementet.

Departementet ber om høringsinstansenes synspunkter på at bestemmelsen i lovens § 2-7 femte ledd om digitalt førstevalg settes i kraft f.eks. 1. september 2020, og at de øvrige lov- og forskriftsendringene settes i kraft 1. januar 2021.

12 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

I dette høringsnotatet foreslås forskrifter til utfylling av lovreglene om egen pensjonskonto, samt to endringer i innskuddspensjonsloven. Det vises til omtale av de økonomiske og administrative konsekvensene av lovreglene om egen pensjonskonto i Prop. 40 L (2018-2019) kap. 10.

13 UTKAST TIL LOVENDRINGER

I

I lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold gjøres følgende endringer:

§ 3-6 første ledd fjerde og femte punktum skal lyde:

Dersom medlemmet ikke har reservert seg innen tre måneder etter at informasjon er mottatt etter § 2-7, gjennomføres overføringen i henhold til frist fastsatt av departementet i forskrift. Medlemmet kan fremskynde fristen på tre måneder ved å gi aktivt samtykke til overføring til arbeidsgivers pensjonsordning.

Nåværende femte punktum blir nytt sjettede punktum.

§ 3-7 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Institusjonen som forvalter arbeidsgivers pensjonsordning skal innhente informasjon fra den selvvalgte institusjonen om størrelsen på den pensjonskapital medlemmet har opptjent i arbeidsforholdet. Den selvvalgte institusjonen plikter å utlevere informasjon etter første punktum.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Departementet kan gi overgangsregler.

14 UTKAST TIL FORSKRIFTSENDRINGER

I

I forskrift 22. desember 2000 nr. 1413 til lov av 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-2 annet ledd skal lyde:

(2) Informasjon etter innskuddspensjonsloven § 2-7 tredje ledd skal omfatte informasjon om at eventuell ulik utbetalingsperiode i pensjonskapitalbevisene og i nåværende pensjonsordning må samordnes slik at utbetalingsperioden i den nåværende pensjonsordningen skal gjelde. Arbeidstaker skal også gis informasjon om at arbeidstaker ved sammenslåing av pensjonskapitalbevis kan miste muligheten etter innskuddspensjonsloven § 7-4 til å ta ut pensjon raskere fra små pensjonskapitalbevis.

Ny del 2 skal lyde:

Del 2. Overføring av pensjonsmidler til egen pensjonskonto mv.

Ny §§ 2-1 – 2-5 skal lyde:

§ 2-1 Særlige regler om overføring av pensjonskapitalbevis med garanti, særaldersgrenser mv.

- (1) Pensjonskapitalbevis med årlig rentegaranti som minst tilsvarer en nullgaranti kan bare overføres til medlemmets pensjonskonto dersom medlemmet sier fra seg rentegarantien knyttet til pensjonskapitalbeviset. Medlem som har pensjonskapitalbevis som nevnt i første punktum skal informeres om dette. Medlemmet skal også informeres om virkningene av å frasi seg rentegarantien.
- (2) Pensjonskapitalbevis med garanti som ikke oppfyller nivået i første punktum, kan overføres til egen pensjonskonto med mindre medlemmet reserverer seg mot dette innen fristen i innskuddspensjonslovens § 3-6 første ledd. Medlem som har pensjonskapitalbevis som nevnt i første punktum skal informeres om dette og om at pensjonskapitalbeviset vil bli overført dersom ikke arbeidstaker reserverer seg mot dette. Det skal opplyses om at virkningen av slik overføring vil være at garantien bortfaller.
- (3) Pensjonskapitalbevis med særaldersgrense for uttak av pensjon kan bare overføres til medlemmets pensjonskonto med ordinær aldersgrense dersom medlemmet sier fra seg retten til å ta ut alderspensjon iht. særaldersgrensen. Første ledd annet og tredje punktum gjelder tilsvarende for medlem som har pensjonskapitalbevis med særaldersgrense.
- (4) Pensjonskapitalbevis med ordinær aldersgrense for uttak av pensjon kan ikke overføres til medlemmets pensjonskonto når denne har særaldersgrense.
- (5) Pensjonskapitalbevis under utbetaling kan ikke overføres til medlemmets pensjonskonto.
- (6) Med overføring til medlemmets pensjonskonto i første til fjerde ledd menes både medlemmets pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning og i institusjon valgt av medlemmet.

§ 2-2 Reservasjon og valg av selvvalgt institusjon

- (1) Når et medlem reserverer seg mot samling av pensjonsmidlene eller velger selvvalgt institusjon, skal reservasjonen eller valget registreres (i et reservasjonsregister). Når medlemmet meldes inn i en ny innskuddspensjonsordning skal medlemmet informeres om at det er registrert en reservasjon for medlemmet. Medlemmet skal informeres om at reservasjonen videreføres inntil medlemmet velger noe annet.
- (2) Medlemmet skal få informasjon som nevnt i innskuddspensjonsloven § 2-7 tredje ledd bokstav c – f. Etter bokstav c skal det opplyses om hvilke kostnader og mulige investeringsvalg medlemmet vil få ved en eventuell overføring av tidligere opptjent pensjonskapital til foretakets pensjonsordning.

§ 2-3 Standardkompensasjon til medlem som har selvvalgt institusjon

Alternativ 1:

- (1) Kompensasjon fra foretaket til medlemmet i henhold til innskuddspensjonsloven § 3-7 tredje ledd skal beregnes ved å bruke kostnadssats for standard forvaltning i foretakets

pensjonsordning multiplisert med saldo på medlemmets pensjonskapital knyttet til aktiv opptjening.

(2) Med standard forvaltning menes forvaltning i den investeringsporteføljen arbeidsgiver har valgt for pensjonsordningen, og som arbeidstakerne omfattes av dersom de ikke selv foretar noe annet valg.

Alternativ 2:

(1) Kompensasjon fra foretaket til medlemmet i henhold til innskuddspensjonsloven § 3-7 tredje ledd skal beregnes ved å bruke kostnadssats for standard forvaltning i foretakets pensjonsordning multiplisert med årets innskudd multiplisert med antall år arbeidstaker har vært i stillingen.

(2) Med standard forvaltning menes forvaltning i den investeringsporteføljen arbeidsgiver har valgt for pensjonsordningen, og som arbeidstakerne omfattes av dersom de ikke selv foretar noe annet valg.

§ 2-4 Forvaltning og kostnader for aktiv og tidligere opptjening

Tidligere opptjent pensjonskapital og opptjening i nåværende arbeidsforhold som skal forvaltes på egen pensjonskonto hos arbeidsgivers pensjonsleverandør eller i selvvalgt institusjon, skal forvaltes med samme investeringsvalg og med lik sats for forvaltningskostnader.

§ 2-5 Oppgjørsfrist mv.

(1) Frist for overføring av pensjonsmidler til egen pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning er 10 virkedager fra utløpet av tremånedersfristen etter innskuddspensjonsloven § 3-6 første ledd fjerde punktum eller fra samtykke er gitt av medlemmet etter § 3-6 første ledd femte punktum.

(2) Reglene i forsikringsvirksomhetsloven § 6-5 tredje ledd, § 6-6 første ledd første punktum, § 6-7 fjerde ledd, § 6-9 og § 6-10 siste ledd gjelder tilsvarende ved overføring av midler knyttet til egen pensjonskonto.

Nåværende del 2 til 6 blir del 3 til 7.

II

Forskriften trer i kraft 1. januar 2021.

